

PROJEKTAS „SKAITMENINIO UGDYMO TURINIO KŪRIMAS IR DIEGIMAS“

PILIETIŠKUMO PAGRINDŲ MOKYTOJŲ KVALIFIKACIJOS TOBULINIMO PROGRAMA

(trukmė 48 akad. val.)

Programos rengėjas (-ai)

Agata Augustinovič, dr. Milda Damkuvienė, Dainius Kuchanauskas, Ginta Orintienė, dr. Linas Jašinauskas, Živilė Simutytė-Ivanova, dr. Jūratė Valuckienė

Programos pavadinimas

Pilietiško mokytojų kompetencijų tobulinimo programa, skirta atnaujinto ugdymo turinio įgyvendinimui

Programos anotacija (aktualumas, reikalingumas, prioritetinga kryptis)

Sparčiai besikeičiančiame šiuolaikiniame pasaulyje pilietiškas, pilietinė savivoka yra aktyviai ir konstruktyviai į pokyčius, iššūkius, problemas reaguojančios bei veikiančios pilietinės bendruomenės kūrimo, jos plėtros pagrindas. Bendrojo ugdymo mokyklos vaidmuo kryptingai stiprinant pilietiško vertybes ir gebėjimus yra itin svarbus. Siekiant užtikrinti aukštesnę pilietiško ugdymo kokybę svarbu padėti mokytojams pasiruošti įgyvendinti atnaujintą Pilietiško pagrindų bendrąją programą (2022 m.), kurioje laikomasi į kompetencijas (pažinimo, pilietiško, kultūrinė, socialinė-emocinė ir sveikos gyvensenos, kūrybiškumo, komunikavimo, skaitmeninė) orientuotos ugdymo krypties, t. y. dalyko turiniu siekiama ugdyti mokinių kompetencijas. Programoje aprašytos kompetencijos, išskirtos pasiekimų sritys (savęs ir visuomenės pažinimas ir tyrinėjimas, dalyvavimas ir pokyčių inicijavimas bendruomenėje, socialinių ryšių kūrimas ir stiprinimas), mokymo(si) turinys, pasiekimų lygių požymiai svarbus orientyras mokytojams planuojant ir įgyvendinant pilietiško ugdymo veiklas, siekiant mokinių pasiekimų pažangos. Programoje svarbus dėmesys skiriamas aukštesniųjų mąstymo gebėjimų ugdymui: problemų sprendimui, kritiniam ir kūrybiniam mąstymui, socialinės aplinkos tyrimui, vertinimui, interpretacijai, nuomonės argumentavimui ir kt.

Šiandien pilietiško ugdymo programa ir jos įgyvendinimas yra vienas aktualiausių švietimo politikos klausimų ir Lietuvoje, ir kitose pasaulio šalyse. Europos Parlamento tyrimų tarnybos 2021 m. parengtoje studijoje „Pilietiško ugdymo veiksmų įgyvendinimas ES“ akcentuojama, kad pilietiško ugdymas yra nepakeičiamas švietimo ir ugdymo elementas, ypač vaikams ir jaunimui. Eurydice 2017 m. ataskaitoje „Pilietiško ugdymas mokykloje Europoje – 2017 m.“ pabrėžiama, kad „pilietiško ugdymas padeda mokiniams tapti aktyviais, informuotais ir atsakingais piliečiais, kurie nori ir gali prisiimti atsakomybę už save ir savo bendruomenės nacionaliniu, Europos ir tarptautiniu lygiu“. Lietuvos švietimo dokumentuose asmenybės vertybinių orientacijų ugdymas(is) siejamas su socialine, pilietine, dorine asmens branda. Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme (1991) vienas iš keliamų tikslų – sudaryti sąlygas asmeniui įgyti demokratijos tradicijas įkūnijančius pilietinės ir politinės kultūros pagrindus. Geros mokyklos koncepcijoje (2015) teigiama, kad „žmogaus laikysena šiuolaikiniame judriame, sudėtingame, kintančiame pasaulyje prieštaringa: svarbios savybės yra atvirumas, komunikabilumas, lankstumas, adaptyvumas, tačiau ne mažiau svarbus – tapatybės, vertybinio „stuburo“ ir asmeninės gyvenimo prasmės susikūrimas“.

Siekiant įgyvendinti švietimo strateginiuose dokumentuose, bendrosiose programose keliamus pilietiškumo ugdymo tikslus, uždavinius, apibrėžtą ugdymo(si) turinį, labai svarbu mokytojams suteikti teorinių ir praktinių žinių apie ugdymo turinio aktualijas, kompetencijų ugdymą dalyku, plėtoti gebėjimus kurti inovatyvias, naujausiais tyrimais grindžiamas pilietiškumo pagrindų pamokas, kitas edukacines veiklas. Viena esminių sąlygų, siekiant sėkmingo pilietiškumo ugdymo bendrojo ugdymo mokyklose, yra įkvepiantys ir profesionalūs mokytojai, gebantys tinkamai planuoti ugdymo procesą, analizuoti turimą informaciją ir skatinantys mokinius įsitraukti į pilietinę-socialinę veiklą. Aštuntokų tarptautinio pilietinio ugdymo ir pilietiškumo tyrimo (ICCS, 2016) duomenys rodo, kad labai svarbu padėti mokytojams geriau pasirengti ugdymo turinio įgyvendinimui, skatinant patrauklią visuomeninę veiklą vietos bendruomenėse, taip pat socialiniuose tinkluose populiarinant legalias aktyvaus pilietinio dalyvavimo formas, daugiau dėmesio skirti tokiems pilietinio ugdymo tikslams, kaip žinių apie socialines, politines ir pilietines institucijas perteikimas bei mokymas apginti savo požiūrį. Mokyklos atliekama kompensuojamoji funkcija labai svarbi ugdant mokinių iš mažiau palankios socioekonominės namų aplinkos pilietinius gebėjimus (galimybė naudotis internetu, pasikalbėti su mokiniais apie politines ir socialines problemas ir kt.). Tyrimo duomenys atskleidė, kad egzistuoja ryšys tarp žemų pilietinių žinių testo rezultatų ir ketinimo dalyvauti nelegalioje veikloje, tad reikėtų susirūpinti tuo, kad maždaug trečdalis šalies mokinių nurodė ketinantys ateityje dalyvauti nelegalioje veikloje (įvairiose nelegaliose protesto akcijose), ir gilinti mokinių žinias ir supratimą apie legalios pilietinės veiklos (taip pat ir protesto) formas ir jų teikiamas galimybes. Mokykloje įgyta mokinių patirtis turės įtakos jų pilietiniam įsitraukimui ir dalyvavimui ateityje. Siekiant gerinti jaunuolių pilietines žinias ir nusiteikimą ateityje dalyvauti pilietinėje veikloje, rekomenduojama mokiniams sudaryti galimybes aktyviai dalyvauti pilietinėje ir visuomeninėje veikloje, mokyklose įsteigti pagrindines demokratines valdymo struktūras, taip pat skatinti mokinius įsitraukti į socialines mokyklos iniciatyvas.

Atnaujintos Pilietiškumo pagrindų bendrosios programos įgyvendinimas, joje aprašytų naujovių sklaida ugdymo(si) procese priklauso nuo mokytojų kvalifikacijos, gebėjimų turimą patirtį pritaikyti naujose ugdymo(si) situacijose ir kryptingo, nuoseklaus kompetencijų ugdymo(si). Pagal 2017 m. ir 2018 m. išorinio mokyklų vertinimo duomenis stebėtų pilietiškumo pagrindų pamokų vertinimo vidurkis buvo 2,46 (4 balų skalėje). Pilietiškumo pagrindų pamokų vertinimo vidurkis žemesnis nei geografijos pamokų (2,51), bet aukštesnis nei istorijos (2,40) ir ekonomikos (2,29) pamokų. Dalyje pilietiškumo pagrindų pamokų (43 proc.) vyrauja mokymo (poveikio arba tradicinė) paradigma, kai pamokoje vyrauja mokytojo aiškinimas, darbas su vadovėliu. 43 proc. pamokų bandoma dirbti šiuolaikiškai, kai skatinamas mokinio domėjimasis dalyku, pastangos bei atsakomybė už savo mokymąsi.

Parengta kvalifikacijos tobulinimo programa yra skirta tobulinti pilietiškumo pagrindų dalyko pedagogų kompetencijas kartu su mokiniais kurti organizuojamų pilietiškumo ugdymo(si) veiklų turinį, kuris skleistųsi per aktualių temų nagrinėjimą, remtųsi besimokančių indėliu į savo ugdomąją veiklą, skatintų tyrinėjimą, kritišką gaunamos informacijos vertinimą ir įsitraukimą į bendruomenės gyvenimą. Pagrindinis dėmesys kvalifikacijos tobulinimo programoje skiriamas šiuolaikinės didaktikos, gerosios praktikos pavyzdžių analizei, pedagoginės veiklos projektavimui, ugdymo praktikos tobulinimo sprendimų paieškoms. Dauguma programoje numatytų naudoti metodų orientuoti į praktinę veiklą bei skirti individualiam dalyvių ar jų grupių darbui.

Kvalifikacijos tobulinimo programa truks 48 akademines valandas. Pirmas ir penktas moduliai (2 dienos) yra bendri, skirti visų dalykų mokytojams. Pirmame modulyje (1 diena) bus stiprinamos pozityvios mokytojų nuostatos dėl atnaujinto ugdymo turinio, analizuojat globalius ir lokalius švietimo sistemų pokyčius, darančius įtaką mokytojui, dirbančiam pagal atnaujintas bendrąsias programas. Antrame modulyje (1 diena) bus reflektuojamos pilietiškumo ugdymo kaitos tendencijos Lietuvoje ir užsienyje, pristatoma atnaujinta pilietiškumo pagrindų programa, parengta programos įgyvendinimo metodinė medžiaga, šiuolaikinės didaktikos tendencijos, akcentuojant kritinį mąstymą, problemų sprendimą ir mokinių įsitraukimą į aktyvias pilietines ugdomasias veiklas. Trečiame modulyje (2 dienos) bus išbandomos, modeliuojamos ir reflektuojamos įvairios praktinės veiklos, padedančios įgyvendinti atnaujintą pilietiškumo pagrindų programą ir ugdyti mokinių kompetencijas. Ketvirtame modulyje (1 diena) bus skiriamas dėmesys pilietiškumo ugdymo mokinių pasiekimų ir pažangos vertinimo, kompetencijų vertinimo pavyzdžių aptarimui ir modeliavimui, siekiant gerinti mokinių pažangą ir pasiekimus. Penktame modulyje (1 diena) bus siekiama suteikti mokytojams reikalingų žinių ir praktinių įgūdžių apie įtraukties principo įgyvendinimo galimybes, diegiant atnaujintą ugdymo turinį.

Programos tikslas

Tobulinti pilietiškumo ugdymo srityje dirbančių pedagogų kompetencijas, aptariant, analizuojant, praktiškai modeliuojant inovatyvų, kūrybišką atnaujintos Pilietiškumo pagrindų bendrosios programos įgyvendinimą.

Programos uždaviniai

1. Diskutuoti apie švietimo tendencijas ir perprasti ugdymo turinio atnaujinimo priežastis, remiantis OECD ir nacionalinio švietimo ekspertų įžvalgomis.
2. Krištiškai vertinti švietimo raidos scenarijus ir ugdymo organizavimo pokyčius mokykloje ir (arba) klasėje, rengiantis įgyvendinti atnaujintą ugdymo turinį.
3. Supažindinti pilietiškumo ugdymo srityje dirbančius pedagogus su atnaujinta Pilietiškumo pagrindų bendrąja programa bei aptarti pilietiškumo pagrindų ugdymo aktualumą ir svarbą, didaktikos prieigas, ugdymo turinio įgyvendinimo galimybes.
4. Analizuojant praktinius pavyzdžius atskleisti praktines atnaujintos Pilietiškumo pagrindų bendrosios programos įgyvendinimo galimybes.
5. Tobulinti praktinio veikimo gebėjimus, planuojant ir organizuojant pilietiškumo ugdymo veiklas, skirtas ugdyti mokinių kompetencijas.
6. Analizuojant praktinius pavyzdžius ir modeliuojant ugdymo veiklos vertinimo situacijas atskleisti pilietiškumo kompetencijos vertinimo ypatumus, pasiekimų pažangos vertinimo galimybes.
7. Gilinti mokytojų bendradarbiavimo ir komandinės veiklos gebėjimus, stiprinti mokytojų gerosios patirties sklaidą, gerinti praktinius jų veiklos pokyčius.
8. Diegiant atnaujintą ugdymo turinį, išanalizuoti įtraukties principo įgyvendinimą ir pristatyti „Rekomendacijas dėl atnaujintų bendrųjų programų pritaikymo specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems mokiniams“.

Programos turinys (įgyvendinimo nuoseklumas: temos, užsiėmimų pobūdis (teorija, praktika, savarankiškas darbas) ir trukmė)

Eil. Nr.	Tema	Teorija	Praktika	Savarankiškas darbas	Iš viso	Mokymo metodai
1 modulis. Kas naujo švietime? (trukmė 8 akad. val.: 3 akad. val. teorija ir 5 akad. val. praktika).						
1 modulio 1 uždavinys. Diskutuoti apie švietimo tendencijas ir perprasti ugdymo turinio atnaujinimo priežastis, remiantis OECD ir nacionalinio švietimo ekspertų įžvalgomis.						

1.	Kodėl atnaujinamas ugdymo turinys? Bendros švietimo tendencijos, reaguojant į globalaus pasaulio iššūkius. Nacionalinio lygmens susitarimai ir sprendimai atnaujinant ugdymo turinį.	0,5	0,5	-	1	Įtraukianti paskaita, diskusija.
2.	Kokia bendrojo ugdymo ateitis globalios kaitos kontekstuose? Įtampos ir paradoksai keičiantis bendrojo ugdymo misijai. Suvaldymo strategijos ir klausimai be atsakymų mokytojui.	0,5	0,5	-	1	Įtraukianti paskaita, diskusija, nuostatų modeliavimas.
3.	Kokie švietimo ir (arba) mokyklos vystymo(si) scenarijai? Inovatyvios švietimo sistemos, struktūros, darbotvarkės: mokymas(is) bendrojo ugdymo mokykloje ir už jos ribų. Nauja bendrojo ugdymo paskirtis ir tikslai: orientacija į kompetencijas.	1	1	-	2	Įtraukianti paskaita, darbas grupėse, rezultatų pristatymas ir diskusija, refleksija.

1 modulio 2 uždavinys. Krištiškai vertinti švietimo raidos scenarijus ir ugdymo organizavimo pokyčius mokykloje ir (arba) klasėje, rengiantis įgyvendinti atnaujintą ugdymo turinį.

1.	Kaip ugdyti antropoceno kartą? Paradigminis virsmas: nuo mokymo prie mokymosi įgalinimo. Holistinio kompetencijų ugdymo didaktinės strategijos. Mokytojo parengtis dalyku ugdyti mokinio kompetencijas.	0,5	1,5	-	2	Įtraukianti paskaita, klausimų / atsakymų sesija, diskusija.
2.	Kas gali būti kitaip organizuojant ugdymą pagal atnaujintas bendrąsias programas? Mokytojo, pamokos, klasės, mokyklos darbo organizavimo galimybės, iššūkiai, problemos išnaudojant atnaujintų bendrųjų programų potencialą.	0,5	1,5	-	2	Įtraukianti paskaita, atvejo analizė grupėse, rezultatų pristatymas, diskusija, refleksija.
Iš viso:		3	5	-	8	

Eil. Nr.	Tema	Teorija	Praktika	Savarankiškas darbas	Iš viso	Mokymo metodai
----------	------	---------	----------	----------------------	---------	----------------

2 modulis. Pilietiškumo pagrindų ugdymo bendroji programa ir jos įgyvendinimo metodinės rekomendacijos (trukmė 8 akad. val.: 4 akad. val. teorija ir 4 akad. val. praktika).

2 modulio uždavinys. Supažindinti pilietiškumo ugdymo srityje dirbančius pedagogus su atnaujinta Pilietiškumo pagrindų bendrąja programa bei aptarti pilietiškumo pagrindų ugdymo aktualumą ir svarbą, didaktikos prieigas, ugdymo turinio įgyvendinimo galimybes.

1.	Atnaujintos Pilietiškumo pagrindų programos aktualumas: kas pasikeitė ir kas naujo Pilietiškumo pagrindų programoje?	1	1	-	2	Dalyvių lūkesčių aptarimas, pranešimas, diskusija.
2.	Kompetencijomis grįsta pilietiškumo ugdymo praktika: kompetencijų samprata, turinys, sandai. Kompetencijų ugdymas pasitelkiant tris pasiekimų sritis: 1. Savęs ir visuomenės pažinimo ir tyrinėjimo; 2. Dalyvavimo ir pokyčių inicijavimo bendruomenėje; 3. Socialinių ryšių kūrimo ir stiprinimo.	1	1	-	2	Pranešimas, diskusija, kompetencijoms ugdyti skirtų ugdomųjų veiklų analizė, aptarimas, turimos patirties refleksija.
3.	Aukštesniųjų gebėjimų ugdymas pilietiškumo pagrindų pamokose.	0,5	0,5	-	1	Pateiktis, praktinių pavyzdžių analizė, aptarimas, turimos patirties refleksija.
4.	Tarpdiscipliniškumo svarba pilietiškumo pagrindų pamokose. Veiklų, jungiančių skirtingų dalykų sričių, žinių ir gebėjimų ugdymą(si), pavyzdžiai.	0,5	0,5	-	1	Pateiktis, praktinių pavyzdžių analizė, aptarimas, turimos patirties refleksija.
5.	Skaitmeninio ir medijų raštingumo integravimas.	0,5	0,5	-	1	Pateiktis, praktinių pavyzdžių analizė, aptarimas, turimos patirties refleksija.
6.	Sėkmingos pilietiškumo pagrindų pamokos kriterijai.	0,5	0,5	-	1	Pateiktis, praktinių pavyzdžių analizė, aptarimas, turimos patirties refleksija.
Iš viso:		4	4	-	4	

3 modulis. Pamokos planavimas ir organizavimas ugdant kompetencijas (16 akad. val.)

I sesija (trukmė 8 akad. val.: 3 akad. val. teorija ir 5 akad. val. praktika).

3 modulio 1 uždavinys. Analizuojant praktinius pavyzdžius atskleisti praktines atnaujintos Pilietiškumo pagrindų programos įgyvendinimo galimybes.

1.	Pilietiškumo ugdymo veiklų planavimas ir kompetencijų ugdymas(is). Planavimas įgyvendinant atnaujintą Pilietiškumo pagrindų bendrąją programą (skirtingos trukmės veiklų planavimas, planavimas integruojant atskiras pasiekimų sritis, kompetencijas).	1	1	-	2	Pranešimas, dalyvių turimos patirties šiais klausimais refleksija, planavimo pavyzdžių nagrinėjimas ir aptarimas.
----	---	---	---	---	---	---

2.	Pilietiškumo pagrindų pamokų planavimo praktiniai sprendimai (planavimo lankstumas ir nuoseklumas, planavimas ir pastoliavimas mokiniui ugdymo procese).	1	1	-	2	Pranešimas, dalyvių turimos patirties šiais klausimais refleksija, diskusija.
3.	Komunikavimo, skaitmeninės kompetencijų ugdymo(si) planavimas ir praktinis įgyvendinimas dalyvaujant ir inicijuojant pokyčius bendruomenėje, galimų idėjų paieška ir veiklų modeliavimas.	1	3	-	4	Pranešimas, pavyzdžių pristatymas; darbas grupėse, diskusija.
Iš viso:		3	5	-	8	

2 sesija. (trukmė 8 akad. val.: 4 akad. val. teorija ir 4 akad. val. praktika).

3 modulio 2 ir 3 uždaviniai. Tobulinti praktinio veikimo gebėjimus, planuojant ir organizuojant pilietiškumo ugdymo veiklas ugdant mokinių kompetencijas. Gilinti mokytojų bendradarbiavimo ir komandinės veiklos gebėjimus, stiprinti mokytojų gerosios patirties sklaidą, gerinti praktinius savo veiklos pokyčius.

1.	Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencijos ugdymo(si) planavimas ir praktinis įgyvendinimas kuriant ir palaikant socialinius ryšius.	1	1	-	2	Pranešimas, praktinė veikla, diskusija.
2.	Kultūrinės, kūrybiškumo kompetencijų ugdymo(si) planavimas ir praktinis įgyvendinimas dalyvaujant ir inicijuojant pokyčius bendruomenėje	2	2	-	4	Pranešimas, pavyzdžių pristatymas; darbas grupėse, diskusija.
3.	Pažinimo kompetencijos ugdymo(si) planavimas ir praktinis įgyvendinimas tyrinėjant pilietinės visuomenės ir demokratijos prigimtį, principus, vertybes ir jų raišką.	1	1	-	2	Pranešimas, pavyzdžių pristatymas, darbas grupėse, diskusija.
Iš viso:		4	4	-	8	

4 modulis. Mokinių pasiekimų vertinimo ypatumai pilietiškumo pagrindų pamokoje. (trukmė 8 akad. val.: 3 akad. val. teorija ir 5 akad. val. praktika).

4 modulio uždavinys. Analizuojant praktinius pavyzdžius ir modeliuojant ugdymo veiklos vertinimo situacijas atskleisti pilietiškumo kompetencijos vertinimo ypatumus, pasiekimų pažangos vertinimo galimybes.

1.	Pilietiškumo ugdymo mokinių pasiekimų, pažangos vertinimas ir bendrosiose programose apibrėžtų pasiekimų lygių požymių panaudojimas.	1	1,5	-	2,5	Pranešimas, praktinė veikla ir medžiagos rengimas.
----	--	---	-----	---	-----	--

2.	Kompetencijų vertinimas. Pilietiškumo ugdymo pasiekimų vertinimo ir įsivertinimo metodai bei jų taikymo pavyzdžių pristatymas, analizė ir aptarimas.	1	1,5	-	2,5	Pranešimas. Dalyvių turimos patirties šiais klausimais refleksija, pavyzdžių pristatymas ir aptarimas, praktinė veikla darbo grupėse, diskusija.
3.	Pilietinių vertybinių nuostatų vertinimo problematika.	0,5	1	-	1,5	Pranešimas. Dalyvių turimos patirties šiais klausimais refleksija, pavyzdžių pristatymas ir aptarimas, praktinė veikla darbo grupėse, diskusija.
4.	Projektinių-tiriamųjų darbų, socialinės-pilietinės veiklos vertinimo aspektai.	0,5	1	-	1,5	Pranešimas. Dalyvių turimos patirties šiais klausimais refleksija, pavyzdžių pristatymas ir aptarimas, praktinė veikla darbo grupėse, diskusija.
Iš viso:		3	5	-	8	

Eil. Nr.	Tema	Teorija	Praktika	Savarankiškas darbas	Iš viso	Mokymo metodai
5 modulis. Įtrauktis ir švietimo pagalba (trukmė 8 akad. val.: 4 akad. val. teorija ir 4 akad. val. praktika). 5 modulio uždavinys: Susipažinti su įtraukties principo įgyvendinimo aktualijomis ir tendencijomis atnaujinto ugdymo turinio kontekste.						
I sesija (trukmė 8 akad. val.: 3 akad. val. teorija ir 5 akad. val. praktika).						
1.	Įtraukties principo realizavimo pokyčiai ir perspektyvos atnaujinto bendrojo ugdymo turinio kontekste.	0,5	0,5		1	Įtraukianti paskaita, diskusija.
2.	Rekomendacijų dėl atnaujintų bendrųjų programų pritaikymo specialiujų ugdymosi poreikių turintiems mokiniams pristatymas.	0,5	0,5		1	Įtraukianti paskaita, diskusija, nuostatų modeliavimas.
3.	Specialiujų ugdymosi poreikių turinčių mokinių edukacinių galimybių apibūdinimas.	1	1		2	Įtraukianti paskaita, darbas grupėse, rezultatų pristatymas ir

						diskusija, refleksija.
II sesija (trukmė 8 akad. val.: 3 akad. val. teorija ir 5 akad. val. praktika).						
4.	Mokytojo parengtis ugdyti specialiųjų ugdymosi poreikių turinčio mokinio kompetencijas. Paradigminis virsmas: nuo mokymo prie mokymosi įgalinimo.	0,5	1,5		2	Įtraukianti paskaita, klausimų / atsakymų sesija, diskusija.
5.	Specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių ugdymo galimybės, iššūkiai, problemos išnaudojant atnaujintų bendrųjų programų potencialą bei rekomendacijas. Didaktinės holistinio kompetencijų ugdymo strategijos.	0,5	1,5		2	Įtraukianti paskaita, atvejo analizė grupėse, rezultatų pristatymas, diskusija, refleksija.
		3	5		8	
	Iš viso programos valandų:	20	28	-	48	

Tikėtina (-os) kompetencija (-os), kurią (-ias) įgyja Programą baigęs asmuo

Įgyvendinant kvalifikacijos tobulinimo programą bus plėtojamos **profesinės ir bendrosios kompetencijos**:

- *Dalyko turinio planavimo ir tobulinimo kompetencija.* Didžiausias dėmesys skiriamas ugdymo(si) veiklų ir užduočių planavimui atsižvelgiant į mokinių įvairovę, skirtingus ir nuolat kintančius ugdymo(si) kontekstus, taip pat ugdymo strategijų, priemonių ir metodų parinkimui. Mokymų dalyviams bus sudarytos sąlygos išbandyti skirtingų metodų taikymą.
- *Ugdymo(si) aplinkų kūrimo ir informacinių technologijų naudojimo kompetencijos.* Kvalifikacijos tobulinimo programoje dėmesys bus skiriamas mokymuisi kurti saugią, skatinančią ir kūrybišką aplinką, toleranciją ir bendradarbiavimą skatinančią aplinką, tikslingai į ugdymo(si) procesą įtraukti medijas, jų teikiamas galimybes panaudoti mokinių kompetencijų ugdymui.
- *Mokinių pasiekimų ir pažangos vertinimo kompetencija.* Atnaujinus programas numatoma mokymosi pasiekimų kaita, todėl kvalifikacijos tobulinimo programoje daug dėmesio bus skiriama formuluoti (į)vertinimo kriterijus, parinkti vertinimo metodus, parengti vertinimo priemonės ir jas taikyti mokinių pasiekimams fiksuoti, pažangai stebėti. Praktinių veiklų metu bus gilinamasi į kompetencijų, pilietinių vertybinių nuostatų vertinimo klausimus.
- *Mokinio pažinimo ir jo pažangos pripažinimo, mokinių motyvavimo ir paramos jiems kompetencijos.* Kvalifikacijos tobulinimo programoje bus skiriama dėmesio ir individualių ugdymosi poreikių atpažinimui, pastoliavimui bei ugdymo personalizavimui.
- *Bendravimo ir bendradarbiavimo kompetenciją* dalyviai tobulins seminaruose diskutuodami su kolegomis iš kitų institucijų, dalindamiesi patirtimi, komunikuos ugdymo turinio kaitos iniciatyvas savo ugdymo institucijos bendruomenėje.
- *Reflektavimo ir mokymosi mokyti kompetenciją* plėtos atnaujintų programų kontekste reflektuodami savo nuostatas, žinias ir gebėjimus bei priims sprendimus dėl žinių ir gebėjimų atnaujinimo.
- *Komunikacinę ir informacijos valdymo kompetenciją* plėtos dalyvaudami nuotoliniuose mokymuose bei naudodami asinchroninio bendravimo ir bendradarbiavimo platformą MOODLE.

Įgytų kompetencijų į(si)vertinimo būdai

Seminaro dalyvių įsitraukimo stebėjimas atliekant individualias ir grupines praktines užduotis, dalyvio asmeninio (komandinio) projekto rengimas ir pristatymas. Dalyvių kvalifikacijos tobulinimo proceso ir

rezultatų refleksija (vertinimas ir įsivertinimas).

Programai vykdyti naudojama mokomoji medžiaga ir techninės priemonės:

1 modulis. Kas naujo švietime?

1. Kodėl atnaujinamas ugdymo turinys? PowerPoint skaidrių pateiktis (8 skaidrės), klausimai diskusijai, medžiaga MOODLE aplinkoje savarankiškam mokymuisi.
2. Kokia bendrojo ugdymo ateitis globalios kaitos kontekstuose? PowerPoint skaidrių pateiktis (10 skaidrių), klausimai diskusijai, medžiaga MOODLE aplinkoje savarankiškam mokymuisi.
3. Kokie švietimo ir mokyklos vystymo(si) scenarijai? PowerPoint skaidrių pateiktis (6 skaidrės), užduotis darbui grupėse, klausimai diskusijai ir refleksijai, medžiaga MOODLE aplinkoje savarankiškam darbui ir mokymuisi.
4. Kaip ugdyti antropoceno kartą? PowerPoint skaidrių pateiktis (12 skaidrių), klausimai diskusijai, medžiaga MOODLE aplinkoje savarankiškam mokymuisi.
5. Kas gali būti kitaip ir (arba) nauja organizuojant ugdymą pagal atnaujintas bendrąsias programas? PowerPoint skaidrių pateiktis (5 skaidrės), užduotis atvejo analizei, klausimai diskusijai ir refleksijai, medžiaga MOODLE aplinkoje savarankiškam mokymuisi.

2 modulis. Pilietiškumo pagrindų ugdymo bendroji programa ir jos įgyvendinimo metodinės rekomendacijos

1. Mokymų tikslų, mokymų dalyvių lūkesčių aptarimas (10–20 PowerPoint skaidrių). Pateiktis „Pilietiškumo ugdymo kaitos kryptys“ (10–20 skaidrių).
2. Pateiktis „Pilietiškumo ugdymo programos paskirtis, tikslas ir uždaviniai“ (10–20 PW skaidrių). Diskusija „Ką naujo išvelgiame atnaujintoje pilietiškumo ugdymo bendrojoje programoje?“, „Kokius išvelgiame plusus ir minusus, kaip minusus galime paversti galimybėmis?“ (10–20 PowerPoint skaidrių).
3. Pateiktis „Kompetencijomis grįsta pilietiškumo ugdymo praktika: kompetencijų samprata, turinys, sandai“ (10–20 PowerPoint skaidrių). Pateiktis „Kompetencijų ugdymas pasitelkiant ugdomąsias veiklos sritis“ (10–20 PowerPoint skaidrių). Diskusija ir individualios refleksijos „Kaip pasikeitė kompetencijų turinys?“, Kokios ugdomosios veiklos palankiausios kompetencijoms ugdyti?“ (dalijamoji medžiaga, užduočių lapai).
4. Pateiktis „Aukštesniųjų gebėjimų ugdymas pilietiškumo pagrindų pamokose“ (10–20 PowerPoint skaidrių). Praktinė užduotis grupėms: aukštesniųjų gebėjimų ugdymo galimybių ir praktinių pavyzdžių aptarimas, dalyvių patirties refleksija (dalijamoji medžiaga, užduočių lapai).
5. Pateiktis „Tarpdiscipliniškumo svarba pilietiškumo pagrindų pamokose.“ (10–20 PowerPoint skaidrių). Praktinė užduotis grupėms: tarpdiscipliniškumo integravimo galimybių ir praktinių pavyzdžių aptarimas, dalyvių patirties refleksija (dalijamoji medžiaga, užduočių lapai).
6. Pateiktis „Skaitmeninio ir medijų raštingumo integravimas pilietiškumo pagrindų pamokose“ (10–20 PowerPoint skaidrių). Praktinė užduotis grupėms: skaitmeninio ir medijų raštingumo panaudojimo galimybių ir praktinių pavyzdžių aptarimas, dalyvių patirties refleksija (dalijamoji medžiaga, užduočių lapai).
7. Pateiktis „Sėkmingos pilietiškumo pagrindų pamokos kriterijai“ (10–20 PowerPoint skaidrių). Praktinė užduotis grupėms: sėkmingos pamokos kriterijų aptarimas per praktinius pavyzdžius, dalyvių patirties refleksija (dalijamoji medžiaga, užduočių lapai).

3 modulis. Pamokos planavimas ir organizavimas ugdant kompetencijas, I sesija

1. Pateiktis „Planavimas įgyvendinant atnaujintą Pilietiškumo pagrindų bendrąją programą“ (10–20 PowerPoint skaidrių).
2. Planavimo pavyzdžių analizė ir aptarimas. Diskusija ir individualios refleksijos „Kaip planuoti kompetencijų ugdymą(si) pilietiškumo pagrindų pamokose?“, „Kaip ugdymo(si) procese integruoti

atskiras pilietiškumo ugdymo pasiekimų sritis (planavimas ir įgyvendinimas ugdymo(si) procese)?“ (dalijamoji medžiaga, užduočių lapai).

3. Praktinis darbas (modeliavimas ir aptarimas planavimo situacijų), diskusija: „Kaip planuoti pilietiškumo ugdymo veiklas atsižvelgiant į skirtingus ugdymo(si) kontekstus?“, „Kaip planuoti pilietiškumo ugdymo veiklas kuriant mokiniui galimybes išvengti mokymosi kliūčių, užtikrinti jo mokymosi sėkmę ir saviraišką?“ (dalijamoji medžiaga, užduočių lapai).
4. Pateiktis „Komunikavimo bei skaitmeninės kompetencijų ugdymo(si) planavimas ir praktinis įgyvendinimas dalyvaujant, inicijuojant pokyčius bendruomenėje. Galimų veiklų alternatyvų aptarimas ir diskusija (10–20 PowerPoint skaidrių, dalijamoji medžiaga, užduočių lapai).
5. Praktinis darbas: sukurti projektą, orientuotą į komunikavimo bei skaitmeninės kompetencijų ugdymą(si) numatant projekto tikslą, planą, naujų mokymosi strategijų taikymą ir mokinių pasiekimus. Užduoties pristatymas (dalijamoji medžiaga, užduočių lapai).
6. Pateiktis ir praktinė veikla. „Mokinių iniciatyvą, dalyvavimą, praktinį veikimą skatinančių mokymo metodų taikymas pilietiškumo pagrindų pamokose“ (10–20 PowerPoint skaidrių, dalijamoji medžiaga, užduočių lapai).

3 modulis. Pamokos planavimas ir organizavimas ugdant kompetencijas, II sesija

1. Pateiktis „Socialinės, emocinės ir sveikos gyvensenos kompetencijos ugdymo(si) planavimas ir praktinis įgyvendinimas kuriant ir palaikant socialinius ryšius“. Galimų veiklų alternatyvų aptarimas ir diskusija (dalijamoji medžiaga, užduočių lapai).
2. Pateiktis ir praktinis darbas „Mokymo metodų, mokymosi priemonių taikymo galimybės skatinant mokinių socialinių ryšių kūrimo, transformavimo, palaikymo nuostatas, jų realizavimą savo kasdiniame gyvenime bei visuomeninėje veikloje (10–20 PowerPoint skaidrių, dalijamoji medžiaga, užduočių lapai).
3. Pateiktis ir praktinis darbas „Kultūrinės, kūrybiškumo kompetencijų ugdymo(si) planavimas ir praktinis įgyvendinimas dalyvaujant ir inicijuojant pokyčius bendruomenėje“ (10–20 PowerPoint skaidrių, dalijamoji medžiaga, užduočių lapai).
4. Pateiktis „Pažinimo kompetencijos ugdymo(si) planavimas ir praktinis įgyvendinimas tyrinėjant pilietinės visuomenės ir demokratijos prigimtį, principus, vertybes ir jų raišką (10–20 PowerPoint skaidrių, dalijamoji medžiaga, užduočių lapai).
5. Praktinis darbas. Tiriamosios, socialinės-pilietinės veiklos organizavimo galimybės skirtingose pilietiškumo ugdymo srityse ir kontekstuose (10–20 PowerPoint skaidrių, dalijamoji medžiaga, užduočių lapai).
6. Kompetencijų ugdymo reflektavimas ir tobulėjimo krypčių aptarimas ir apibendrinimas (dalijamoji medžiaga, užduočių lapai).

4 modulis. Mokinių pasiekimų vertinimo ypatumai pilietiškumo pagrindų pamokoje

1. Pateiktis „Pilietiškumo ugdymo pasiekimų vertinimo ir įsivertinimo metodai bei jų taikymo pavyzdžių pristatymas / demonstravimas, analizė ir aptarimas“ (10–20 PowerPoint skaidrių, dalijamoji medžiaga, užduočių lapai).
2. Praktinis darbas. Diskusijos „Kokia pilietiškumo ugdymo vertinimo paskirtis, tikslas, principai?“, „Kas yra formuojamasis vertinimas?“, „Kaip pilietiškumo ugdymo vertinime tikslingai panaudoti bendrojoje programoje apibrėžtus pasiekimų lygių požymius“. Praktinių pavyzdžių aptarimas (dalijamoji medžiaga, užduočių lapai).
3. Praktinė užduotis. Pasiekimų vertinimų praktinių pavyzdžių, remiantis ankstesnėse seminaro temose nagrinėtomis ugdymo veiklomis, pristatymas ir aptarimas (dalijamoji medžiaga, užduočių lapai).
4. Pateiktis „Kompetencijų vertinimas pilietiškumo ugdymo veiklose“. Kompetencijų vertinimo pavyzdžių aptarimas, analizė, diskusija (10–20 PowerPoint skaidrių, dalijamoji medžiaga, užduočių lapai).
5. Kompetencijų vertinimo modeliavimas, remiantis pateiktais atskirų kompetencijų ugdymų veiklų pavyzdžiais, sukurtų vertinimo modelių aptarimas, vertinimas, diskusija (10–20 PowerPoint skaidrių, dalijamoji medžiaga, užduočių lapai).
6. Pateiktis „Projektinių-tiriamųjų darbų, socialinės-pilietinės veiklos vertinimo aspektai“. Diskusija, dalyvių patirties refleksija, praktinių projektinių-tiriamųjų darbų vertinimo galimybių modeliavimas

ir aptarimas, efektyviausių vertinimo būdų paieška (10–20 PowerPoint skaidrių, dalijamoji medžiaga, užduočių lapai). Pateiktis „Vertybinių nuostatų vertinimo pilietiškumo ugdyme problematika.“ Diskusija, dalyvių patirties refleksija, praktinių vertybinių nuostatų vertinimo galimybių modeliavimas ir aptarimas, efektyviausių vertinimo būdų paieška (10–20 PowerPoint skaidrių, dalijamoji medžiaga, užduočių lapai).

7. Mokymų patirties diskusija „Kokius praktinės veiklos pokyčius lems šie mokymai ir atnaujinta programa?“

5 modulis. Įtrauktis ir švietimo pagalba

1. Įtraukiojo ugdymo principo realizavimo pokyčiai ir perspektyvos atnaujinto bendrojo ugdymo turinio kontekste. PowerPoint skaidrių pateiktis (8 skaidrės), diskusijos klausimai, savarankiško mokymosi medžiaga MOODLE aplinkoje.
2. Rekomendacijų dėl atnaujintų bendrųjų programų pritaikymo specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems mokiniams pristatymas. PowerPoint skaidrių pateiktis (6 skaidrės), diskusijos klausimai, savarankiško mokymosi medžiaga MOODLE aplinkoje.
3. Specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių edukacinių galimybių apibūdinimas. PowerPoint skaidrių pateiktis (10 skaidrių), užduotis darbui grupėse, diskusijos ir refleksijos klausimai, atvejo analizės užduotis, savarankiško darbo ir mokymosi medžiaga MOODLE aplinkoje.
4. Mokytojo parengtis ugdyti specialiųjų ugdymosi poreikių turinčio mokinio kompetencijas. PowerPoint skaidrių pateiktis (8 skaidrės), diskusijos klausimai, medžiaga MOODLE aplinkoje savarankiškai mokytis.
5. Specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių ugdymo(si) galimybės, iššūkiai, problemos išnaudojant atnaujintų bendrųjų programų potencialą bei rekomendacijas. PowerPoint skaidrių pateiktis (12 skaidrių), atvejo analizės užduotis, diskusijos ir refleksijos klausimai, medžiaga MOODLE aplinkoje savarankiškai mokytis.

Mokomoji medžiaga (pavadinimas, formatas (pateiktys, leidinys, vaizdo įrašas ar pan.), apimtis ir kt.)

Lektorių pranešimų pateiktys; Pilietiškumo pagrindų bendroji programa; savarankiško darbo užduotys su lydinčia medžiaga; vaizdo įrašai (naudinga pilietiškumo ugdymo tematikai pamokoje atskleisti vaizdo medžiaga).

Techninės priemonės

Nuotoliniams mokymams organizuoti skirta virtuali aplinka ir įranga.

Programai rengti naudotos literatūros ir kitų informacinių šaltinių sąrašas

1. *Antikorupcinis ugdymas bendrojo ugdymo mokykloje* (2020). Metodinė priemonė. Vilnius: Nacionalinė švietimo agentūra.
2. Arends, R., I. (2008). *Mokomės mokytis*. Vilnius: Margi raštai.
3. Atmintinė dėl socialinių – pilietinių veiklų (2022). Prieiga per internetą: https://duomenys.ugdome.lt/saugykla/tvs/11/files/Socialine_-_pilietine_veikla.pdf
4. *Bendrojo ugdymo mokyklų išorinio vertinimo duomenys* (2022). Prieiga per internetą: <https://www.nsa.smm.lt/analiziu-zemelapis/>
5. *Bendrųjų programų atnaujinimo gairės* (2019). Vilnius: Švietimo, mokslo ir sporto ministerija. Prieiga per internetą: https://www.nsa.smm.lt/wp-content/uploads/2020/01/bendruju-programu-atnaujinimogaires_internetine-versija.pdf
6. Bruzgelevičienė, R., T. Ugdymo paradigma – didaktikos idėjų pamatas (2014). *Ugdymo paradigmų iššūkiai didaktikai*. Vilnius: Lietuvos edukologijos universiteto leidykla.
7. Buehl, D. (2004). *Interaktyviojo mokymosi strategijos*. Vilnius: Garnelis.
8. Dewey, J. (2013). *Demokratija ir ugdymas*. Klaipėda: Baltic Printing House.

9. Europos vertybių tyrimas (2017). Prieiga per internetą: <https://europeanvaluesstudy.eu/>
10. Forst, L., R. (2014). *Naujas praktinis mąstymas. Sisteminis ir kūrybiškas problemų sprendimas*. Vilnius: Eugrimas.
11. Geoff Petty, Įrodymais pagrįstas mokymas. Praktinis vadovas, Vilnius, 2008.
12. *Geros pamokos receptai*, 2012, balandis Nr. 1 (65). Švietimo politikos analizė. Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras.
13. Geros mokyklos koncepcija, 2015. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/46675970a82611e59010bea026bdb259?jfwid=32wf90sn>
14. Grace John ir Grace Pauline, Dalyvavimo vadovas (2015). Prieiga per internetą: [https://jrd.lt/informacija-dirbantiems-su-jaunimu/metodiniai-leidiniai/el-biblioteka/dalyvavimo vadovas - online versija.pdf](https://jrd.lt/informacija-dirbantiems-su-jaunimu/metodiniai-leidiniai/el-biblioteka/dalyvavimo-vadovas-online-versija.pdf)*Hibridinio mokymo(si) / ugdymo(si) patirties analizė* (2021). Vilnius: Nacionalinė švietimo agentūra. Prieiga per internetą: [Hibridinio-mokymosi-ugdymosi-patirties-analize.pdf \(smm.lt\)](https://www.smm.lt/Hibridinio-mokymosi-ugdymosi-patirties-analize.pdf)
13. *Idėjos ugdymui: kaip atskleisti nacionalinio saugumo ir krašto gynybos temas* (2019). Prieiga per internetą: <https://sodas.ugdome.lt/metodiniai-dokumentai/perziura/9300>
15. Yves Plasseraud (2006). *Mažumos: tautinių ir etninių mažumų studijų įvadas*, Vilnius: Apostrofa.
16. Jeffery D. Nokes (2019). *Teaching History, Learning Citizenship: Tools for Civic Engagement*. New York: Published by Teachers College Prees.
17. Kazlauskaitė-Markelienė, R., Petrauskaitė, A. (2011). *Pilietinė visuomenė ir nacionalinis saugumas: teorinė problemos apžvalga. Lietuvos metinė strateginė apžvalga 2010–2011*. Vilnius: LKA.
18. Keršinskienė, M. (2018). *Kodėl Lietuvos jaunimas nesidomi politika?* Prieiga per internetą: <http://www.universitetozurnalistas.kf.vu.lt/2018/06/kodel-lietuvos-jaunimas-nesidomi-politika/>
19. *Kiek teisingas Lietuvos bendrasis ugdymas, palyginti su kitomis Europos šalimis?* 2021 lapkritis, Nr. 4 (194) Švietimo problemos analizė. [nr4-aLietuvos-bendrasis-ugdymas_elektroninis.pdf \(smm.lt\)](https://www.smm.lt/nr4-aLietuvos-bendrasis-ugdymas_elektroninis.pdf)
20. Kompetencijų ir Vaiko raidos aprašai (Versija 4.0 2021-09-29). Prieiga per internetą: <https://www.mokykla2030.lt/kompetenciju-ir-vaiko-raidos-aprasai/>
21. Kocai, E. (2018). Z kartos vertybinis portretas–vartotojiškos visuomenės atspindys? *Socialinis ugdymas*, 49(2), 32-48.
22. Lietuva. Švietimas šalyje ir regionuose 2022. Įtraukusis ugdymas. Vilnius: Nacionalinė švietimo agentūra. Prieiga per internetą: Nacionalinė švietimo agentūra - » Švietimo būklės analizės (smm.lt)
23. Lietuva Švietimas šalyje ir regionuose 2021. Nuotolinis mokymas(is). Vilnius: Nacionalinė švietimo agentūra. Prieiga per internetą: Nacionalinė švietimo agentūra - » Švietimo būklės analizės (smm.lt)
24. 4k (aš kuriu, aš keičiu, aš su kitais, aš kitiems) modelio aprašas (2020). Lietuvos Respublikos Švietimo, mokslo ir sporto ministro 2020 m. gruodžio 7 d. įsakymas Nr. V-1914 „Dėl 4k (aš kuriu, aš keičiu, aš su kitais, aš kitiems) modelio aprašo patvirtinimo“. Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/4b7844b0385911eb8d9fe110e148c770>
25. *Lietuvos korupcijos žemėlapis* (2001–2016). Prieiga per internetą: <https://www.transparency.lt/lietuvos-korupcijos-zemelapis/>
26. *Mokyklų pasirengimo diegti atnaujintas pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrąsias programas veiklos tyrimas* (2022). Vilnius: Nacionalinė švietimo agentūra. Prieiga per internetą: <https://www.nsa.smm.lt/wp-content/uploads/2022/06/Tyrimo-ataskaita-2022-06-10.pdf>
27. Mauro F. G. (2021). 2030-ieji. Kaip svarbiausios šiandienos tendencijos visiškai pakeis mūsų

- ateitį? Vilnius: Eugrimas.
28. Mokymosi analitika ir dirbtinis intelektas mokykloje: ateitis prasideda šiandien (2021). Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla.
 29. Mokymasis už klasės ribų. Praktinės rekomendacijos (2022). Programa „Tyrinėjimo menas: mokomės bendruomenėje“. Vilnius: Kūrybinės jungtys
 30. OECD (2022). *Trends Shaping Education 2022*. OECD Publishing, Paris. Prieiga per internetą: <https://doi.org/10.1787/6ae8771a-en>
 31. OECD (2020). *Back to the Future of Education: Four OECD Scenarios for Schooling, Educational Research and Innovation*. OECD Publishing, Paris. Prieiga per internetą: <https://doi.org/10.1787/178ef527-en>.
 32. OECD (2020). *What Students Learn Matters: Towards a 21st Century Curriculum*, OECD Publishing, Paris. Prieiga per internetą: <https://doi.org/10.1787/d86d4d9a-e23>. *Pagrindinio ugdymo pilietinio ugdymo bendrųjų programų projektas* (2022). Prieiga per internetą: <https://www.mokykla2030.lt/socialinis-ugdymas-2/>
 33. Pamokos valstybės pažinimo centre (2017). Metodinė medžiaga. Vilnius: Ugdymo plėtotės centras. Prieiga per internetą: <https://pazinkvalstybe.lt/>
 34. Pasirengimo diegti atnaujintas bendrąsias programas įsivertinimo kriterijai (2022). Prieiga per internetą: https://www.nsa.smm.lt/projektai/wp-content/uploads/2021/11/PASIRENGIMO-DIEGTI-ATNAUJINTAS-BENDRASIAS-PROGRAMAS-ISIVERTINIMO-KRITERIJAI_v11-su-priedais-1.pdf
 35. Petrauskaitė A., Kazlauskaitė-Markelienė R. (2016). *Modulis „Pilietis ir šalies gynyba“*. Metodinė medžiaga seminarui. Vilnius:
 36. Pikžirnis A., Makauskaitė M. *Pilietinio ugdymo efektyvinimas bendrojo ugdymo mokyklose. geriausios tarptautinės praktikos ir jų pritaikymo galimybės Lietuvoje* (2015). Prieiga per internetą: http://kurkl.lt/wp-content/uploads/2015/10/Pilieti%C5%A1kumo-ugdymas_Arnoldas-Pik%C5%BEirnis-ir-Mant%C4%97-Makauskait%C4%97.pdf
 37. *Pilietinės galios indeksas* (2007 – 2019). Prieiga per internetą: <http://www.civitas.lt/research/pilietines-galios-indeksas/>
 38. Pilietinis, patriotinis ir karinis ugdymas kai kuriose Europos Sąjungos valstybėse narėse ir Izraelyje. Analitinė apžvalga, 2022. Prieiga per internetą: https://www.lrs.lt/sip/getFile3?p_fid=45414
 39. Puslys, D. (2018). *Stokojame solidarumo? Kokio?* Prieiga per internetą: <http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2018-01-19-stokojame-solidarumo-kokio/167907>
 40. Ralabate, P., K (2016). *Your UDL Lesson Planner*. Baltimore, Maryland: Paul H. Brookes Publishing Co.
 41. Rosenshine, B. (2010). Principles of instruction. Educational practices series –21. International Academy of Education. Prieiga per internetą: https://www.iaoed.org/downloads/EdPractices_21.pdf
 42. Saum, T., Brüning, L. (2020). *Metodų portfelis «Vizualizavimas pamokoje»*.
 43. *Savitos mokyklos: netradicinės, alternatyvios ar tiesiog kitokios?* 2012, gegužė. Švietimo politikos analizė. Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras.
 44. Silver, F., H., Strong, R., W., Perini, J., M. (2012). *Mokytojas strategas. Kaip kiekvienai pamokai pasirinkti tinkamą, tyrimais pagrįstą mokymo metodą*. Vilniaus tarptautinė mokykla: UAB Rgrupė.
 45. *Socialinė-pilietinės veiklos organizavimo ir vertinimo rekomendacijos* (2015). Prieiga per internetą: <https://sodas.ugdome.lt/bylos/GENERAL/9334c01e-d7c5-45d1-a2a5-85310196167b.pdf>
 46. *Socialinės veiklos vadovas* (2008). Prieiga per internetą: <https://vdocuments.site/socialines->

veiklos-vadovas-knyga-mokytojui.html

47. Socialinis-pilietinis ugdymas per praktinę veiklą: mokyklų atstovų ir mokinių patirtys. 2020 rugsėjis, Nr. 4 (182). Švietimo problemos analizė. Prieiga per internetą: <https://www.nsa.smm.lt/wp-content/uploads/2020/12/Socialine-pilietine-veikla.pdf>
48. *Tarptautinis pilietinio ugdymo ir pilietiškumo tyrimas* (2016). ICCS. Ataskaita. Vilnius: Nacionalinis egzaminų centras. Prieiga per internetą: https://www.nsa.smm.lt/wp-content/uploads/2021/07/7217_ICCS_2016_Ataskaita.pdf
49. *The future of education and skills. Education 2030* (2018). OECD. Prieiga per internetą: <https://www.oecd.org/education/2030-project/>
50. *Ugdymas XXI amžiui: 4K modelis švietimo kontekste* (2020). Prieiga per internetą: <http://kurkl.lt/wp-content/uploads/2020/11/Ugdymas-XXI-amziui-4k-modelis-%C5%A1vietimo-kontekste-2.pdf>
51. *Vaiko teisių konvencija (1989)*. Jungtinės tautos. Prieiga per internetą: <https://unicef.lt/veikla/vaiko-teisiu-konvencija/>
52. *Vaiko ugdymo ir ugdymosi poreikių, pažangos įvertinimo tvarkos aprašas (2021)*. Lietuvos Respublikos Švietimo, mokslo ir sporto ministro 2021 m. gruodžio 27 d. įsakymas Nr. V-2306 „Dėl Vaiko ugdymo ir ugdymosi poreikių, pažangos įvertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“. Prieiga per internetą: <https://www.e-ar.lt/portal/lt/legalAct/ab192f1066de11eca9ac839120d251c4>
53. Žiliukaitė R., Poviliūnas A., Savicka A. (2016). *Lietuvos visuomenės vertybių kaita per dvidešimt nepriklausomybės metų*. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.

Kvalifikaciniai reikalavimai lektoriams

Daktaro arba magistro laipsnis socialinių ar humanitarinių mokslų srityje ir (arba) suaugusiųjų mokymo patirtis (kvalifikacijos tobulinimo programų įgyvendinimas).

Reikalavimai dalyviams

Pilietiškumo pagrindų mokytojai, turintys pilietiškumo ugdymo patirtį bendrojo ugdymo mokyklose.

Priedai

--